

Exkurz: Souběh ústavní stížnosti s dovoláním a další otázky přípustnosti ústavní stížnosti

Petr Jäger

2. října 2019

**Nejhorší možný důsledek
nejasněné koncepce a nejednotnosti
soudců zpravodajů**

DENEGATIO IUSTITIAE

Obsah

- 1. Relevantní judikatura ESLP**
- 2. Ústavní stížnost a dovolání (2012)**
- 3. Ústavní stížnost a dovolání (2013)**
- 4. Vztah k jiným opravným prostředkům**

1.Relevantní judikatura ESLP

Zvolský a Zvolská
proti České republice
46129/99
11. prosince 2001

NS 29. 7. 1997: dovolání nepřípustné
pro absenci zásadního právního
významu

II. ÚS 429/97:

*"Stěžovateli podané dovolání bylo proto
podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1*

písm. c) o. s. ř. jako nepřípustné dovolacím soudem odmítnuto, neboť soud dovodil, že jím byla tato otázka vícekrát řešena a právní závěr odvolacího soudu je z tohoto hlediska v plném souladu s jeho judikaturou [...]

*Podle názoru Ústavního soudu není možné vyvolávat **zákonem nepřípustná jednání** u dovolacího soudu a včlenit pod ně návrh na zrušení*

rozsudků soudů nižších stupňů. [...]

Posuzovaný rozsudek soudu není tedy rozhodnutím o posledním prostředku, který zákon k ochraně práva poskytuje (§ 75 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb.). Ústavní stížnost bylo možno podat pouze proti rozsudku odvolacího soudu, který však nabyl právní moci dne 15. května 1996. Protože tato ústavní stížnost byla ústavnímu soudu podána dne 17. 11.

1997, není splněna podmínka ustanovení § 72 odst. 2 zákona o Ústavním soudu. Proto byl Ústavní soud nucen ústavní stížnost odmítnout jako **návrh podaný po lhůtě** stanovené tímto zákonem.“

Běleš a další
proti České republice
48778/99
11. prosince 2001

Soud II. stupně nevyhověl návrhu stěžovatelů na vyslovení přípustnosti dovolání proti jeho rozsudku

IV. ÚS 43/98:

*„[S]těžovatelé nevyužili - ač mohli - možnosti dané v jejich případě shora citovaným ustanovením § 239 odst. 2 o.s.ř., a **nevyčerpali** tak všechny procesní prostředky, které jim zákon k ochraně jejich práv poskytoval. Proto z tohoto důvodu byla jejich ústavní stížnost jako nepřípustná podle § 43 odst. 1 písm. e) odmítnuta.“*

Sdělení ÚS č. 32/2003 Sb.

1. V případě podání mimořádného opravného prostředku bude ústavní stížnost považována za přípustnou až po rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku s výjimkou rozhodnutí o obnově řízení.

2. Šedesátidenní lhůta k podání ústavní stížnosti počne běžet dnem doručení rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku s výjimkou obnovy řízení **bez ohledu na způsob rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku.** Lhůta bude považována za zachovanou i ve vztahu k předchozímu pravomocnému rozhodnutí.

§ 75 (do 31. 3. 2004) **Nepřípustnost ústavní stížnosti**

(1) Ústavní stížnost je nepřípustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje; za takový prostředek se nepovažuje návrh na povolení obnovy řízení.

§ 75 (od 1. 4. 2004) Nepřípustnost ústavní stížnosti

(1) Ústavní stížnost je nepřípustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje (§ 72 odst. 3); **to neplatí pro mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřípustný z důvodů závisejících na jeho uvážení** (§ 72 odst. 4).

§ 72 odst. 4 (od 1. 4. 2004)
Nenárokové dovolání

(4) Byl-li mimořádný opravný prostředek orgánem, který o něm rozhoduje, odmítnut jako nepřipustný **z důvodů závisících na jeho uvážení**, lze podat ústavní stížnost **proti předchozímu rozhodnutí** o procesním prostředku k ochraně práva, které bylo mimořádným opravným prostředkem napadeno, ~~ve lhůtě 60 dnů~~ **od doručení takového rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku.**

Otázka přípustnosti dovolání
nejistá → procesní opatrnost
stěžovatelů, souběžné
podávání ústavní stížnosti

Vodárenská akciová společnost

proti České republice

73577/01

24. února 2004

Stěžovatelka podala dovolání podle § 239 odst. 2 o. s. ř. souběžně s ústavní stížností.

I. ÚS 16/2000

„[S]těžovatelka podala dovolání ve smyslu ustanovení § 239 odst. 2 občanského soudního řádu, o němž dosud rozhodnuto nebylo.“

II. ÚS 694/2000

Dovolání neobsahovalo otázku zásadního právního významu, tudíž bylo NS posouzeno jako nepřípustné.

*„V případech, ve kterých zákon (o. s. ř.) dovolání nepřipouští, **není možno dovolání považovat za poslední prostředek**, který zákon o Ústavním soudu k ochraně práva stěžovatelky poskytuje. V takových případech lhůta k podání ústavní stížnosti plyne ode dne doručení rozhodnutí odvolacího soudu.“*

Tieze a Semeráková
proti České republice
č. 26908/09 a 30809/10
13. října 2011

Stěžovatelé podali dovolání podle §
237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. souběžně s
ústavní stížností.

Tieze II. ÚS 1708/07

„K souběžnému podávání dovolání a ústavní stížnosti tedy není v praxi důvod, neboť i v situaci, kdy by dovolací soud naznal, že dovolání není přípustné, nelze ústavní stížnost proti rozhodnutím, jež tomuto rozhodnutí dovolacího soudu předcházela, odmítnout pro opožděnost.“ (§ 72 odst. 4)

Nejvyšší soud dovolání stěžovatelky odmítl jako nepřipustné.

Tieze III. ÚS 3014/08

„Odmítl-li Nejvyšší soud stěžovatelčino dovolání pro **uplatnění nezpůsobilých dovolacích důvodů**, zjevně se tak nestalo "z důvodů závisejících na jeho uvážení", a nelze proto ve vztahu k odvolacímu rozhodnutí aplikovat § 72 odst. 4 zákona o Ústavním soudu, v

takovém případě je pro běh lhůty k podání ústavní stížnosti třeba aplikovat § 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu; 60denní lhůta počíná běžet již od doručení rozhodnutí odvolacího soudu. Ústavní stížnost tak byla proti rozhodnutí odvolacího soudu (a tím i proti rozhodnutí prvostupňového soudu) podána opožděně.“

Semeráková II. ÚS 432/09

„Lhůta k podání ústavní stížnosti proti rozhodnutí dovolacího soudu o dovolání a rovněž proti předcházejícím rozhodnutím obecných soudů tak začne stěžovatelce běžet až dnem doručení rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání.“

NS: Rozsudek krajského soudu napadený dovoláním tedy nemá po právní stránce zásadní význam.

Semeráková III. ÚS 2505/09

Ve vztahu k rozhodnutí NS zjevná neopodstatněnost.

„Pokud jde o část návrhu směřující proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, pak pro výše uvedené

rozhodnutí Nejvyššího soudu, **na které se nevztahují účinky § 72 odst. 4 zákona o Ústavním soudu**, jde o návrh podaný po lhůtě k tomu stanovené. Lhůtu k podání nelze v daném případě odvozovat ode dne doručení rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku, neboť z rozhodnutí NS vyplývá, že k odmítnutí dovolání **nedošlo z důvodů závisejících na jeho uvážení.**“

Dále např.:

Adamíček

proti České republice

35836/05

12. října 2010

Janýr a ostatní

proti České republice

12579/06, 19007/10 a 34812/10

13. října 2011

Separátní otázka:

Zda nutno rozhodnutí dovolacího soudu napadnout ústavní stížností (kasační petit)?

§ 72 odst. 4: „Byl-li mimořádný opravný prostředek orgánem, který o něm rozhoduje, odmítnut jako nepřijatelný **z důvodů závisících na jeho uvážení**, lze podat ústavní stížnost **proti předchozímu rozhodnutí** o procesním prostředku k ochraně práva, které bylo mimořádným opravným prostředkem napadeno, ve lhůtě ~~60 dnů~~ od doručení takového rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku.“
(účinnost od 1. 4. 2004)

Obecně **Bulena proti ČR:**

II. ÚS 554/99

Stěžovatel nenapadl rozhodnutí odvolacího soudu, pouze rozhodnutí nalézacího (dle ÚS postup „v rozporu s principem právní jistoty“).

Specificky k dovolání:

Šurý

proti České republice

stížnost č. 16299/10

13. října 2011

Stěžovatel podal ústavní stížnost podle § 72 odst. 4 proti meritorním rozhodnutím II. a I. stupně, nikoliv proti usnesení NS o nepřípustnosti.

II. ÚS 2915/09

*„V takovém případě je však nezbytné ústavní stížnost směřovat nejen proti rozhodnutí odvolacího soudu, **nýbrž i proti rozhodnutí soudu dovolacího**, neboť se rovněž jedná o rozhodnutí, které by mohlo být minimálně způsobilé v zásahu do práv stěžovatele pokračovat. [...] Žádné rozhodnutí soudu, ať už jde o rozhodnutí učiněné v řízení o řádném nebo o mimořádném*

opravném prostředku, se nemůže vymknout ústavní kontrole co do ochrany základních práv a svobod jednotlivce".

Proti tomu však praxe: např. nálezy ze dne 23. března 2005 sp. zn. I. ÚS 572/04; nálezy ze dne 26. dubna 2005 sp. zn. I. ÚS 560/03 apod.

Dlouhodobě dvě konkurenční linie

1) ÚS vychází z restriktivní praxe NS, která měla být stěžovatelům známa, mohli tedy předvídat neúspěch a dovolání podávat neměli; samotné rozhodnutí NS „závisející na jeho uvážení“ ÚS odmítá zásadně přezkoumávat (neopodstatněnost, dříve i nepřípustnost); ÚS nenutí stěžovatele podávat neúčinné opravné prostředky

2) Pokud je dovolání v právním řádu zavedeno, nutno jej přezkoumávat, vyloučení otázky základních práv je protiústavní. ÚS nutí stěžovatele dovolání podávat a zároveň vytváří tlak na NS, aby své dovolací důvody otevřel pro tvrzenou protiústavnost.

(rozdíl se projevuje i v nejednotném požadavku na explicitní napadení dovolacího rozhodnutí)

Konec separátní otázky.

2. Ústavní stížnost a dovolání (2012)

§ 237 (od 1. 1. 2001)

(1) Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu,
[...]

c) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a **dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.**

§ 75 odst. 1

Přípustnost ústavní stížnosti

*„Ústavní stížnost je nepřipustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje (§ 72 odst. 3); **to neplatí** pro mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřipustný z důvodů závisících na jeho uvážení (§ 72 odst. 4).“*

= V zásadě možnost volby stěžovatele.

§ 72 odst. 4 (od 1. 4. 2004) Nenárokové dovolání

(4) Byl-li mimořádný opravný prostředek orgánem, který o něm rozhoduje, odmítnut jako nepřipustný **z důvodů závisejících na jeho uvážení**, lze podat ústavní stížnost **proti předchozímu rozhodnutí** o procesním prostředku k ochraně práva, které bylo mimořádným opravným prostředkem napadeno, ~~ve lhůtě 60 dnů~~ **od doručení takového rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku.**

Speciality →

Doktrína objektivně nezpůsobilých dovolacích důvodů

Bylo-li dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. **z objektivně nezpůsobilých důvodů** (jako nepřípustné) odmítnuto, **nestalo se tak „z důvodů závisejících na jeho uvážení“**, pročť neplatí, že lze podat ústavní stížnost proti rozhodnutí odvolacího soudu ještě ve lhůtě 60 dnů od doručení rozhodnutí soudu dovolacího.
(např. III. ÚS 2873/08)

Překonána v Tíze a Semeráková proti České republice; **dnes patrně pouze u dovolání nepřípustných ze zákona.**

Obdobně lze nalézt v (nejednotné) praxi Ústavního soudu odmítnutí stěžovatele, který podal trestní dovolání podle **§ 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.**, ovšem zpochybňoval **toliko skutková zjištění**, nikoliv „právní posouzení skutku nebo jiné hmotněprávní posouzení.“ (III. ÚS 3050/09)

= odmítnutí pro opožděnost

Šíře otázek spadajících pod § 237 odst. 1 písm. c)

II. ÚS 182/05, IV. ÚS 128/05

*Výklad, podle kterého důvod dovolání podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. vylučuje možnost připuštění dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., vede k **nepřípustnému zúžení práva na přístup k dovolacímu soudu.***

§ 241a o. s. ř.:

(2) Dovolání lze podat jen z těchto důvodů:

- a) řízení je postiženo **vadou**, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci,*
- b) rozhodnutí spočívá na nesprávném **právním posouzení** věci.*

II. ÚS 2339/07 a řada dalších:

*Podmínky připuštění dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o. s. ř. je třeba **vykládat tak**, aby byla naplněna jak Ústavou stanovená povinnost soudů poskytovat jednotlivci **ochranu jeho základních práv** (čl. 4 Ústavy České republiky), tak i účel daného typu dovolacího řízení, který směřuje ke sjednocení judikatury obecných soudů.*

Pozn.: Povšimni si logického, byť ne
zcela úspěšného provázání s názorem
vysloveným v II. ÚS 2915/09
(viz Šurý)

Dílčí výsledek: Otázka zásadního právního významu se může týkat jak nesprávného právního posouzení věci, tak i **vady řízení, která mohla mít vliv na výsledek.**

Proti tomu novela OSŘ č. 7/2009

Sb.:

§ 237 odst. 3: „... k okolnostem
uplatněným dovolacími důvody podle §
241a odst. 2 písm. **a)** a § 241a odst. 3
se nepřihlíží.“

K tomu Ústavní soud:

Tím nepřestávají platit obecné závěry o právu na přístup k soudu dle předchozí judikatury.

Usnesení sp. zn. I. ÚS 281/10:

Okolnost, že zákonodárce svévolně a navzdory judikatuře Ústavního soudu v novele č. 7/2009 Sb. v § 237 odst. 3 o. s. ř. vyloučil možnost přihlížet mj. též k dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., na tomto závěru nic nemění. Jednak v souzené věci byl rozhodující právní stav před touto novelou, a jednak Ústavní soud teprve v souvislosti s aplikací tohoto ustanovení posoudí, zda takovouto restrikci dovolacích důvodů lze považovat za ústavně konformní.

Usnesení sp. zn. IV. ÚS 1464/10:

Pro efektivní zajištění práva na přístup k dovolacímu soudu jako součásti základního práva na spravedlivý proces musí být proto i nadále (po 1. 7. 2009) považován za ústavně konformní takový výklad ustanovení § 237 a § 241a o. s. ř., dle něhož rozhodnutí odvolacího soudu může mít po právní stránce zásadní význam ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3) o. s. ř. ... i tehdy, řeší-li "kvalifikovanou" ... právní otázku týkající se **aplikace procesního práva** a mající vliv na rozhodnutí ve věci samé; způsobilým dovolacím důvodem bude důvod uvedený dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

§ 241a o. s. ř.:

(2) Dovolání lze podat jen z těchto důvodů:

- a) řízení je postiženo **vadou**, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci,*
- b) rozhodnutí spočívá na nesprávném **právním posouzení** věci.*

Do takto skvěle rozehraného dialogu
však vstoupilo plénum Ústavního soudu

**Nález Pl. ÚS 29/11
ze dne 21. února 2012:**

*Ustanovení § 237 odst. 1 písm. c)
zákona č. 99/1963 Sb., o.s.ř., ve
znění pozdějších předpisů se ruší
uplynutím dne 31. 12. 2012.*

Důvody:

Výsledek „uvážení“ NS, zda ve věci existuje otázka zásadního právního významu, je nepředvídatelný.

Zájem na sjednocování judikatury (tendující k selekci na základě interních kritérií), nesmí převážit nad zájmem chránit základní práva a svobody v individuálních případech (dovolatelé jen jako podvozky).

3. Ústavní stížnost a dovolání (2013)

§ 75 odst. 1 - Novela od 1. 1. 2013:

*„Ústavní stížnost je nepřipustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje (§ 72 odst. 3); **to platí i** pro mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřipustný z důvodů závisajících na jeho uvážení (§ 72 odst. 4).“*

→ vyčerpat všechny opravné prostředky
(i dovolání)

Novela č. 404/2012 Sb. (OSŘ) ohledně dovolání od 1. 1. 2013

§ 237

Není-li stanoveno jinak, **je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva**, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

§ 241a

(1) Dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném **právním posouzení věci**.

§ 243c

(2) K přijetí usnesení o odmítnutí dovolání z důvodu, že dovolání není podle § 237 přípustné, je třeba souhlasu všech členů senátu

Usnesení III. ÚS 772/13 ze dne 18. 4. 2013

„Ze srovnání dosavadní a nové právní úpravy dovolání je zřejmé, že zákonodárce při vymezení podmínek jeho přípustnosti v podstatě převzal kritérium zásadního právního významu podle § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. prosince 2012. Dílčí doplnění podmínek přípustnosti o případ, kdy se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, na tomto závěru nic nemění. Ústavní soud proto v souladu se svou dosavadní judikaturou

považuje i dovolání přípustné podle § 237 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 404/2012 Sb., za mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřípustný z důvodů závisějších na jeho uvážení.“

“Ústavní soud zastává názor, že jakákoliv námitka, jejíž podstatou je tvrzení porušení ústavně zaručených základních práv a svobod rozhodnutím nebo postupem odvolacího soudu v občanském soudním řízení, je z výše uvedeného důvodu uplatnitelná i jako dovolací důvod podle § 241a odst. 1

občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 404/2012 Sb., že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.“

„Poněvadž v dané věci stěžovatelka nenapadla usnesení odvolacího soudu dovoláním, nevyčerpala všechny zákonem stanovené procesní prostředky k ochraně svého práva a její ústavní stížnost je tudíž v této části nepřípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 404/2012 Sb.).“

Nověji i dovolání v trestu

Stanovisko pléna Pl. ÚS-st. 38/14 ze dne 4. března 2014:

Ústavní stížnost je nepřípustná, jestliže stěžovatel v trestním řízení nepodá zákonem předepsaným způsobem dovolání (§ 75 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů).

Z aktuální praxe (§ 237 o.s.ř.):

(Namátkou I. ÚS 4191/16; I. ÚS 983/17; III. ÚS 658/17; IV. ÚS 1609/17; IV. ÚS 346/17)

nepřípustnost ústavní stížnosti

// ... Z textu dovolání, které si Ústavní soud za účelem posouzení ústavní stížnosti vyžádal, bylo zjištěno, že stěžovatelka se ve vztahu k jeho přípustnosti omezila na **pouhou transkripci** ustanovení § 237 o. s. ř., což zákonný požadavek zjevně nenaplnuje.

// ... Její dovolání tedy **skutečně neobsahovalo** bližší vymezení konkrétního důvodu přípustnosti

dovolání, jak vyžaduje ustanovení § 237 o. s. ř. a relevantní judikatura Ústavního soudu, a to ani explicitně, ani implicitně.

// ... Ústavní soud se po zjištění obsahu dovolání shoduje s Nejvyšším soudem, že stěžovatelovo dovolání trpí zásadní vadou, protože nesplňuje obligatorní náležitosti předepsané občanským soudním řádem v § 241a odst. 2; stěžovatel přitom žádné námitky proti tomuto závěru v ústavní stížnosti neformuluje.

Procesní důsledek pro petit ústavní stížnosti:

... Z výše uvedených důvodů Ústavní soud odmítl ústavní stížnost mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků v části směřující proti **rozsudku obvodního soudu a rozsudku městského soudu jako návrh nepřipustný** [§ 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu] a v části směřující proti **usnesení Nejvyššího soudu jako návrh zjevně neopodstatněný** [§ 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

Nadále platí meze uvážení pro posouzení dovolání NS (typicky skutková zjištění):

(Namátkou II. ÚS 82/17, II. ÚS 3920/16)

Pro úplnost je třeba dodat, že stěžovatelka by dostala příslušným požadavkům na obsah dovolání plynoucím z § 241a odst. 2 a 3 občanského soudního řádu i v případě, že by v dovolání vymezila dovolací důvod **pouze tvrzením nesprávnosti skutkových zjištění**, a pouze na tomto základě **by formulovala**, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (tedy pokud by jím predestřená otázka byla fakticky jen

polemikou se správností skutkových zjištění). Jak v minulosti konstatoval nejen Ústavní soud, ale i Evropský soud pro lidská práva, rozhraničení mezi skutkovými a právními otázkami není zcela zřejmé, a proto účastníci řízení nemohou být sankcionováni, pokud mají v dobré víře - byť mylně - za to, že platně otevřeli otázku (zásadního) právního významu. ...

... Tím ovšem není nijak zpochybněno, že přípustnost dovolání by mohla být založena jen v případě, že **by** stěžovatelka v souvislosti se skutkovými zjištěními **skutečně vymezila** otázku hmotného nebo procesního práva.

... Ústavní soud konstatuje, že **dovolací soud se dopustil pochybení** při posouzení náležitostí, jimiž občanský soudní řád podmiňuje projednání dovolání. Tato skutečnost však ještě **nepostačuje pro závěr o porušení základního práva** stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

Specificky náleží I. ÚS 980/17

Pouhá skutečnost, že účastník řízení ve svém dovolání **neodkáže na konkrétní judikaturu Nejvyššího soudu**, nýbrž toliko na přílehlavou judikaturu Ústavního soudu, **nemůže vést k odmítnutí dovolání** pro nemožnost pokračování v řízení z důvodu vady. Pokud Nejvyšší soud jen z tohoto důvodu dovolání pro vady odmítne, dopustí se tím zásahu do účastníkového práva na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny; současně nedostojí svým povinnostem plynoucím z čl. 4 Ústavy, jenž ukládá soudům chránit základní práva a svobody, a nerespektuje čl. 89 odst. 2 Ústavy.

Specificky náleží I. ÚS 425/17:

Ústavní soud připomněl, že rozhraničení mezi skutkovými a právními otázkami nemusí být zcela zřejmé. V případě, že dovolací soud vyhodnotí dovolatelem předestřenou otázku jako otázku skutkovou, tato skutečnost jej nezbavuje povinnosti posoudit přinejmenším ten její právní aspekt, zda namítané pochybení odvolacího soudu nemohlo založit porušení ústavně zaručených práv a svobod dovolatele. "

... V daném případě se tedy měl Nejvyšší soud zabývat otázkou, zda stěžovatelem **předestřená otázka - být by byla označena za skutkovou -**

mohla založit přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. s ohledem na její **průmět do základních práv a svobod** stěžovatele.

... zkoumal-li Nejvyšší soud povahu otázek formulovaných stěžovatelem v jeho dovolání a shledal-li, že tyto otázky nemohou založit **přípustnost** dovolání, příp. že na nich rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá, nebylo možné takové hodnocení **přenášet do fáze posuzování vymezení formálních požadavků** k projednání dovolání.

... Navíc jestliže o odmítnutí stěžovatelova dovolání na základě ustanovení § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. rozhodoval Nejvyšší soud pouze předsedkyní

senátu, namísto tříčlenného senátu, došlo tímto postupem k porušení základního práva stěžovatele na zákonného soudce ve smyslu čl. 38 odst. 1 Listiny.

Komplexně náleží II. ÚS 1966/16

Nesprávné právní posouzení věci podle § 241a odst. 1 občanského soudního řádu se může týkat **jakékoliv otázky hmotného nebo procesního práva**, jejíž odlišné posouzení by se mohlo promítnout do výsledku řízení. Může přitom vyvstat i v souvislosti se skutkovými zjištěními, přesněji řečeno se způsobem, jakým k nim odvolací

soud dospěl. Jde o to, zda byla v konkrétním případě respektována zákonem stanovená pravidla pro hodnocení důkazů, včetně zákazu svévole, jenž lze jako obecný princip vyvodit přímo ze zásady právního státu.

I když dovolatel podle názoru dovolacího soudu nesprávně posoudí, zda se jím předestřené dovolací důvod či otázka, od níž se má odvíjet

přípustnost dovolání, týká právního posouzení věci, toto pochybení s ohledem na nejednoznačnost rozhraničení právních a skutkových otázek **nesmí mít vůči němu takové důsledky, že se proti rozhodnutí odvolacího soudu již nebude moci bránit prostřednictvím ústavní stížnosti.** Dovolací soud musí za současné zákonné úpravy **provést uvedené hodnocení v rámci**

**posouzení splnění předpokladů
přípustnosti** dovolání podle § 237
občanského soudního řádu, a **nikoliv
již při posuzování jeho obsahových
náležitostí** podle § 241a odst. 2 a 3
občanského soudního řádu. V posledně
uvedeném případě posuzuje splnění
předmětných obsahových náležitostí
**pouze z toho hlediska, zda
dovolatel jasně a určitě uvedl, v
čem spatřuje splnění předpokladů**

přípustnosti dovolání, a zda vymezil dovolací důvod, nikoliv zda dovolatelem předestřená právní otázka či právní posouzení nejsou ve své podstatě pouhou polemikou se skutkovými zjištěními.

4. Vztah k jiným opravným prostředkům

Prostředky mimo dispozici stěžovatele

Prostředkem ochrany základního práva se rozumí:

- řádný opravný prostředek
- mimořádný opravný prostředek
- na tomto označení ovšem nezáleží

- **musí být v dispozici stěžovatele**

X stížnost pro porušení zákona (§ 266 tr. ř.)

~~X podnět NSZ ve věci popření otcovství (§ 62 ZoR) (zrušeno v souvislosti s NOZ)~~

~~X podnět k dohledové prověrce (§ 12c ZoSZ)~~

- překonáno v I. ÚS 1565/14 !

= základ v § 75 odst. 1: „které **mu** zákon k ochraně jeho práva poskytuje“
= není nutno vyčerpat, ústavní stížnost je bez dalšího přípustná
= při vyčerpání se od nich **neodvíví** lhůta pro podání ústavní stížnosti proti meritorním rozhodnutím (lhůtu nelze počítat od dopisu ministra, že SPZ nepodá)

Podnět k dohledové prověrce (§ 12c ZoSZ)

Usnesení I. ÚS 476/04: ... *tzv. podnět k dohledu adresovaný nadřízenému státnímu zastupitelství, který má oporu v zákoně o státním zastupitelství (§ 12c a § 12d z. č. 283/1993 Sb.), není v tomto případě opravným prostředkem ve smyslu zákona o Ústavním soudu, a proto šedesátidenní lhůta k podání ústavní stížnosti začala běžet druhý den po doručení usnesení vrchního státního zastupitelství.*

Srov. I. ÚS 203/03; II. ÚS 1631/11; I. ÚS 423/12

Proti tomu však:

Z usnesení sp. zn. I. ÚS 2632/12:

[...] Vycházeje z uvedených právních ustanovení, Ústavní soud **přisvědčuje stanovisku stěžovatele**, dle něhož v dostatečném předstihu před datem 14. května 2012, tedy před jeho zadržením Policií v obci R., okres P., mělo Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem povinnost postoupit věc místně příslušnému dozorujícímu státnímu zástupci, resp. vyloučit vlastní místní příslušnost k výkonu dozoru.

[...]

Pro uvedené jeví se postup státního zastupitelství ohledně místní příslušnosti **účelový, porušující předmětná právní ustanovení**. Zrcadlí-li postup státního zastupitelství v dané věci obecněji zaužívanou praxi, jedná se o závažný signál **porušování principů právního státu**, a to zejména maxim plynoucích z čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny.

Stěžovateli v této souvislosti z pohledu **zásady subsidiarity**, jíž je ovládáno řízení o ústavní stížnosti, nutno **vytknout nevyužití procesního prostředku na ochranu práva, za nějž lze považovat podnět k výkonu dohledu**

vedoucímu státnímu zástupci, následně pak nejbližšímu vyššímu státnímu zastupitelství dle § 12c až 12e zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, obsahující námitku místní nepříslušnosti dozorcího státního zástupce, příp. stížnost na průtahy při plnění úkolů státního zastupitelství dle § 16b odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů. [...]

- ⇒ **zjevná neopodstatněnost ústavní stížnosti**
- ⇒ **poněkud překvapivý postup ÚS**

Zejména však:

Nález sp. zn. I. ÚS 1565/14 ze dne 2. 3. 2015

30. Soustava státního zastupitelství je tvořena několika články. Stěžovatelka se obrátila se svou žádostí o přezkum na nejnižší článek soustavy - Městské státní zastupitelství v Brně, které mělo k přezkumu působnost. Podle § 12d odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, je nejblíže vyšší státní zastupitelství oprávněno vykonávat dohled nad postupem nejblíže nižších státních zastupitelství ve svém obvodu při vyřizování věcí v jejich

příslušnosti a dávat jim k jejich postupu písemné pokyny. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení je nejbližší nižší státní zastupitelství povinno řídit se písemnými pokyny podle odstavce 1, s výjimkou pokynu, který je v konkrétní věci v rozporu se zákonem. Toto **nadřízené státní zastupitelství je oprávněno posoudit správnost postupu nižšího státního zastupitelství** v plné šíři, včetně případných vad v šetření trestních oznámení. Podle § 16a odst. 6 zákona o státním zastupitelství je státní zastupitelství povinno o způsobu vyřízení podání vyrozumět

toho, kdo je učinil, nejpozději do 2 měsíců od doručení podání nebo jeho vrácení vyšším státním zastupitelstvím.

31. Žádost o výkon dohledu je tedy prostředkem, který může vést k nápravě a o jehož vyřízení musí být i podatel vyrozuměn. Ústavní soud proto dospěl k závěru, že žádost o výkon dohledu nejbližšího vyššího státního zastupitelství podle § 12d odst. 1 zákona o státním zastupitelství je obecně účinným opravným prostředkem pro osobu, která namítá závadný postup v šetření k odhalení skutečností

nasvědčujících tomu, že byla obětí spáchaného trestného činu a jako takovou je ji nutno propříště vyčerpat před podáním ústavní stížnosti v souladu s § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.

32. Z těchto důvodů bude Ústavní soud v budoucnu ústavní stížnosti směřující proti rozhodnutím a postupu policejních orgánů a státních zastupitelství, které budou namítat, že vyšetřování bylo nedostatečné, **tam kde nebyla podána žádost o dohled** nejbližšímu vyššímu státnímu zastupitelství, **považovat za**

nepřípustné pro nevyčerpání všech procesních prostředků, které zákon k ochraně práva poskytuje. Vzhledem k tomu, že tato otázka nebyla doposud řešena v judikatuře jednotně a obdobné ústavní stížnosti byly v minulosti akceptovány, v této věci by trvání na splnění podmínky předchozího podání podnětu k dohledu bylo zásahem do přístupu k Ústavnímu soudu dle předvídatelných pravidel. Tuto ústavní stížnost tedy nelze odmítnout jako nepřípustnou pro nevyčerpání všech procesních prostředků nápravy.

Materiální subsidiarita v praxi

Formální nepřípustnost – nevyčerpání
opravného prostředku vede k odmítnutí
ústavní stížnosti pro nepřípustnost
(soudcem zpravodajem)

Materiální nepřipustnost –

- a)** ústavní stížnost odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost, avšak k určité námitce (novotě) se nepřihlédlo
- b)** ústavní stížnost odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost, stěžovatel odkázán na nevyčerpaný dílčí opravný prostředek (sporné, zda se vztahuje i prostředky mimo dispozici)

Ad a):

„Stěžovatel neuplatnil námitku v době, kdy ji obecné soudy mohly přezkoumat, a nyní v ústavní stížnosti dohání, co dříve zanedbal. ... vigilantibus iura ...“

„Ústavní soud se nemohl věcně zabývat námitkou XY, neboť je v daném řízení o ústavní stížnosti nepřípustnou; okolnost ABC byla stěžovateli známa, uplatnil ji však až v rámci doplnění ústavní stížnosti, přestože mu nic nebránilo tak učinit již dříve.“

(např. III. ÚS 1479/08, III. ÚS 551/09, III. ÚS 327/06, III. ÚS 3060/07)

Ad b):

Typicky:

Námítka průtahů v řízení, kdy kasační petit míří na meritorní rozhodnutí soudů (kterými bylo řízení skončeno)

1. průtahy samy o sobě nemohou vést ke zrušení meritorního rozhodnutí
2. odkaz na nevyčerpaný prostředek, v tomto případě **§ 31a** zákona o odpovědnosti státu – zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu

Konec exkurzu